

**PRÁVNICKÁ
FAKULTA**
Masarykova univerzita

Kolizní úprava smluvních závazků – unijní unifikace

Definujte zápatí - název prezentace / pracoviště

Úvodní info

- společně s nařízením Řím II představují komplexní kolizní úpravu závazků (původní plán Římské úmluvy)
- řada společných prvků
- autonomní interpretace
- nutnost interpretovat ve vzájemném souladu, navíc v souladu s procesními normami v nařízení Brusel I aj.
- univerzální aplikace (právo bez ohledu na to, zda má či nemá spojení s řešenou právní otázkou)

Aplikační předpoklady

- věcná působnost
 - věci občanské a obchodní
 - 29/76 – LTU; 814/79 – Rüffer; C-172/91 – Waidmann; C-266/01 – Préservatrice foncière TIARAD SA; C-265/02 Frahuil; C-271/00 – Gemeente Steenbergen;
 - nevztahuje se na věci daňové, celní, správní
- personální působnost
 - univerzální – bez ohledu na bydliště, státní příslušnost
- místní působnost
 - členské státy EU s výjimkou Dánska (aplikuje ŘÚ)
- časová působnost
 - 17. prosince 2009

Základní koncepce

- **autonomie vůle stran** = volba práva čl. 3
- *lex specialis* pravidla, u nich je volba práva omezena
 - spotřebitelské věci – čl. 6
 - pojistné věci – čl. 7
 - pracovněprávní věci – čl. 8
- *lex generalis* konkrétní úprava
 - náhradní kritéria – čl. 4
 - přepravní smlouvy – čl. 5

Základní pilíř

- **autonomie vůle stran** = volba práva čl. 3
- „omezena“ v některých případech
 - kogentní normy – čl. 3(3)
 - mezinárodně kogentní normy – čl. 9
 - ochrana slabší strany – čl. 6, 7, 8
 - výhrada veřejného pořádku – čl. 21
 - meze obligačního statutu

Základní pilíř

- **autonomie vůle stran** = volba práva čl. 3
- lze hovořit o volbě
 - neomezené (3.1), omezené (přepravní smlouvy, pojistné smlouvy)
 - materiální (3.3 a 3.4)
 - materializované (spotřebitelské smlouvy, individ. prac. smlouvy)

Volba práva

Nařízení Řím I	Římská úmluva
primární kolizní pravidlo	primární kolizní pravidlo
výslovně	výslovně
jasně vyplývající z ... (tacitní)	s dostatečnou jistotou vyplývající z ...
pouze právo státu – i přes znění bodu 13 a 14 preambule	pouze právo státu
čl. 3(3)	čl. 3(3)
čl. 3(4)	

Náhradní kolizní kritéria

Nařízení Řím I	Římská úmluva
kazuistický výčet smluv	nejužší spojení
obvyklé bydliště poskytovatele charakteristického plnění	naplněno domněnkami <ul style="list-style-type: none">▪ smlouvy obecně▪ smlouvy o věcném právu k nemovitosti / nájem▪ přepravní smlouvy
úniková doložka – zjevně úžeji spojeno	úniková doložka – úžeji spojeno
nejužší spojení	
smlouvy o přepravě	

Speciální kolizní úprava pro věci SPOTŘEBITELSKÉ

Spotřebitel

- subjekt ve slabším postavení – nižší informovanost, nižší tendence domáhat se svých práv
 - nikoliv osoba, která sice ještě nepodniká, ale činí kroky pro své budoucí podnikání: C-269/95 Benincasa
 - při souběhu spotřebitelského a podnikatelského účelu smlouvy nerozhoduje poměr, ale podnikatelský účel by musel být zanedbatelný: C-464/01 Gruber
- nemusí být jistota o aktuálním bydlišti, pokud nejsou průkazné indicie o tom, že spotřebitel opustil EU (poté se použije poslední známé bydliště): C-327/10 Lindner

Smlouva (povaha právní skutečnosti)

- musí být dvoustranné právní jednání
 - C-96/00 Gabriel (nutnost objednat zboží)

Smlouva – jaké typy

- užší koncepce, než u Brusel I
- takové smlouvy, kdy je profesionální či podnikatelská činnost provozována ve státě bydliště spotřebitele nebo se na tento stát zaměřuje (neutrální kritérium)
 - **pasivní** spotřebitel
- Brusel I má NAVÍC i pro aktivního spotřebitele:
 - koupě movitých věcí na splátky
 - placení rozděleno na splátky, vztah k úvěrové smlouvě, spotřebitelský leasing
 - půjčka návratná ve splátkách nebo jiný úvěrový obchod určený k financování koupě movitých věcí

Zaměřování činnosti, způsob uzavření smlouvy

- C-585/08 Pammer + C-144/09 Hotel Alpenhof
- způsob zaměřování (prostřednictvím webu) nemusí korespondovat tomu, jak se spotřebitel o podnikateli dozvěděl (kamarádi) a co spotřebitele inspirovalo k uzavření smlouvy: C-218/12 Emrek
- smlouva nemusí být uzavřena na dálku; postačuje, že se podnikatel na zemi spotřebitele zaměřoval a spotřebitel uzavřel smlouvu následně ve státě podnikatele: C-190/11 Mühlleitner

Spotřebitelské smlouvy – kolizní řešení

- původní návrh vylučoval volbu práva (velké diskuze o potřebě změny oproti ŘÚ)
- **VOLBA** práva – materializovaná (musí zůstat zachována ochrana, kterou poskytuje právo země, které by se jinak použilo)
- právo spotřebitelova obvyklého bydliště, pokud
- ochrana není poskytována u smluv uvedených v čl. 6(4)

Speciální příslušnost ve věcech INDIVIDUÁLNÍCH PRACOVNÍCH SMLUV

Místo, kde zaměstnanec obvykle vykonává svou práci

- místo, kde má efektivní centrum svých pracovních aktivit
 - kde tráví většinu pracovní doby
 - kde má kancelář, v níž organizuje svoji činnost
 - kam se vrací po každé pracovní cestě
 - C-383/95 Rutten
- práce vykonávaná na pevných či plovoucích konstrukcích nad částí kontinentálního šelfu náležející k určitému státu je prací vykonávanou na území tohoto státu
 - C-37/00 Weber

Místo, kde zaměstnanec obvykle vykonává svou práci

- jestliže zaměstnanec je vyslán prvním zaměstnavatelem pracovat ke druhému zaměstnavateli, je místo u druhého zaměstnavatele místem relevantním pro určení sudiště vůči prvnímu zaměstnavateli
 - C-437/00 Pugliese
- velvyslanectví třetího státu představuje provozovnu pro spory z pracovních smluv uzavřených velvyslanectvím jménem vysílajícího státu, pokud činnost zaměstnance nespadá do výkonu veřejné moci
 - C-154/11 Mahamdia

Individuální prac. smlouvy – čl. 8

- **VOLBA** práva – materializovaná (musí zůstat zachována ochrana, kterou poskytuje právo země, které by se jinak použilo)
- místo obvyklého výkonu práce zaměstnancem
- právo země provozovny, která zaměstnance zaměstnala
- úniková doložka – bez slova zjevně
- *jasná inspirace nařízením Brusel I*

Doplňkové otázky – dopad obligačního statutu, jeho meze

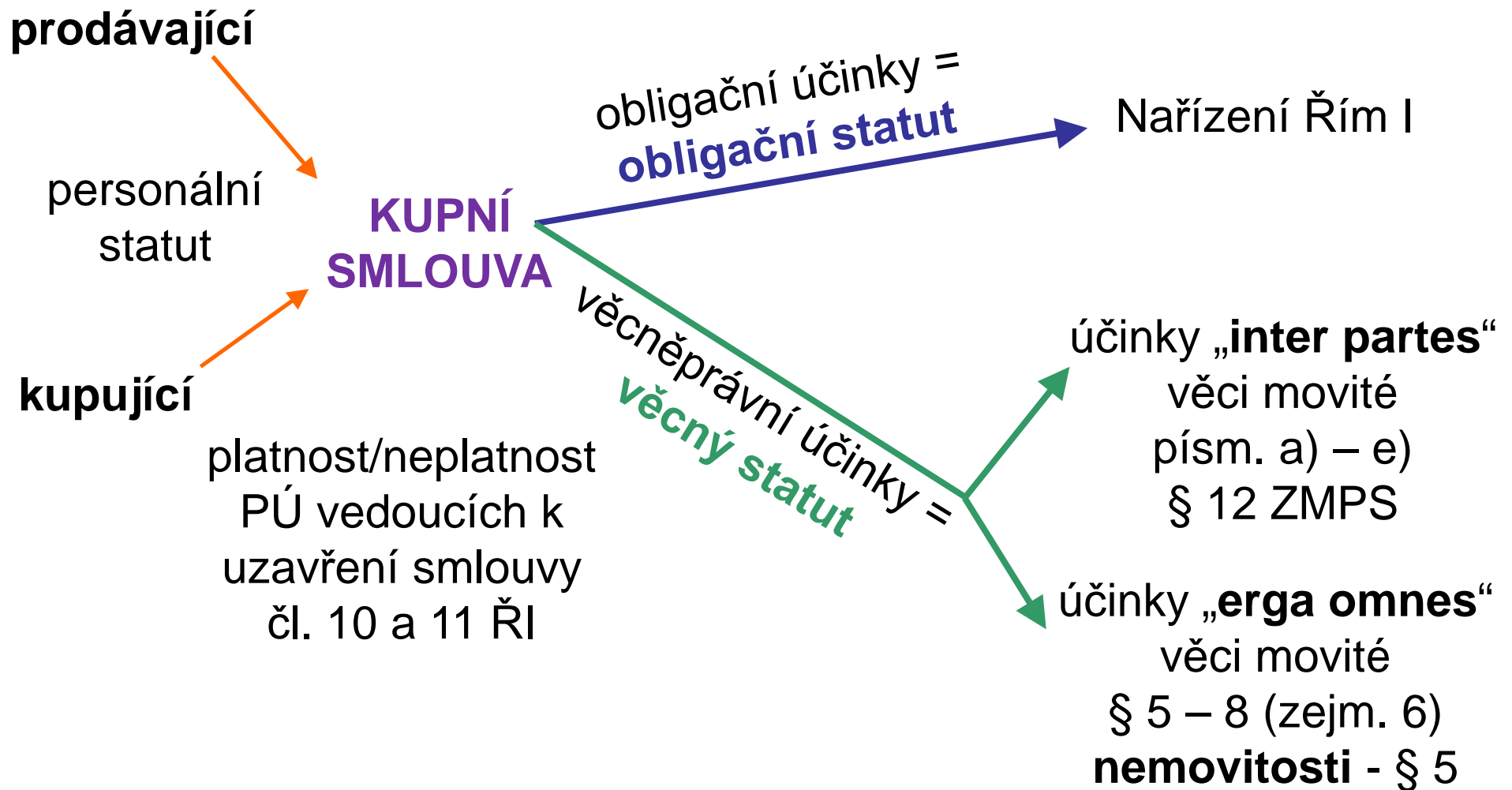
Působnost *lex causae* – čl. 12

- výklad
- plnění závazků
- částečné či úplně porušení závazků
- stanovení škody
- zánik závazku (včetně prekluze a promlčení)
- důsledky neplatnosti smlouvy

Meze obligačního statutu

Další **meze** obligačního statutu :

- změna – čl. 14, 15
- následky porušení – čl. 12
- zánik – čl. 12, započtení čl. 17
- zajištění – čl. 3 a 4

Materiální platnost smlouvy

- *lex causae* smlouvy
- lze se odvolat na *lex domicilii* strany, která popírá svůj souhlas

Formální platnost smlouvy

a) mezi přítomnými

- *lex cauase*
- *lex loci actus*

b) mezi nepřítomnými

- *lex cauase*
- *místo jedné ze stran v okamžiku uzavření smlouvy*
- *obvyklé bydliště jedné ze stran*

c) spotřebitelské smlouvy – vždy obv. bydliště spotřebitele

d) smlouva o věcném právu k nemovitosti – *lex rei sitae*, jestliže mají ustanovení práva polohy nemovitosti povahu mezinárodně kogentních norem

Mez.kogentní / overriding mandatory rules

- Imperativní ustanovení jsou ustanovení, jejichž dodržování je pro stát při **ochraně jeho veřejných zájmů**, jako např. jeho politického, společenského a hospodářského uspořádání **zásadní do té míry**, že se vyžaduje jejich použití **na jakoukoli situaci**, která spadá do jejich oblasti působnosti, **bez ohledu na právo**, které **by se jinak** na smlouvu podle tohoto nařízení **použilo**.
- Rovněž lze použít imperativní ustanovení práva **země**, v níž mají být nebo byly **povinnosti** vyplývající ze smlouvy **splněny**, pokud tato imperativní ustanovení činí plnění smlouvy **protiprávním**.
- Použije-li se na základě této úmluvy právo určité země, lze použít imperativní ustanovení práva jiné země, s níž **věcné okolnosti úzce souvisí**, v rozsahu, v jakém musí být podle práva této jiné země imperativní ustanovení použita bez ohledu na právo, které je jinak pro smlouvu rozhodné. Při rozhodování, zda mají být taková ustanovení použita, je třeba vzít v úvahu **jejich povahu a účel, jakož i důsledky, které by mohly z jejich použití či nepoužití vyplynout**.